

Vilém Koubek

Strana, vlast a národ pod dohledem

Čína v honbě za světovou nadvládou cupuje lidská práva na kousky – a svůj úspěch hodlá vystavět na obyvatelích, které díky trvalému dohledu sociální sítě převychovává k absolutní poslušnosti

Během letošního zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Číny představil prezident Si Ťin-pching svou vizi, v níž jeho země ve všech ohledech předčí Spojené státy a bude dominovat celému světu. Aby však svého cíle dosáhl, musí přistoupit k převýchově obyvatelstva: Správný občan by v jeho očích měl milovat „stranu, vlast a čínský národ“, a to v uvedeném pořadí. Zároveň by chtěl první

Čínský prezident Si Ťin-pching touží po velmoci, která předčí i USA – nejdříve ovšem musí dostat obyvatele pod kontrolu

muž asijské republiky vštípit lidu morální zásady a ctnosti. Jednu z cest k postupnému ukáznění více než miliardové populace přitom představuje nepřetržitý dohled spojený s individuálním hodnocením.

V prezidentské vysněné budoucnosti se

každému nad hlavou pomyslně vznášejí číselné skóre, které určuje, jak dobrým občanem a oddaným vlastencem konkrétní jedinec je. Od toho se pak odvíjí jeho život – s určitým počtem bodů se poji například možnost vlastnit auto (které je v mnoha čínských městech kvůli katastrofálnímu stavu dopravy na povolení), vzít si vyšší půjčku i hypotéku nebo získat práci svých snů. Pokud však daný člověk naopak přijde státu nepohodlný, postupně se před ním možnosti uzavřou a podle kritiků budou ohrožena i jeho základní lidská práva.

Nejde však jen o vizi vzdálené dystopické budoucnosti. Pilotní projekt startuje Čína s pomocí dobrovolníků a „spřezněných“ sociálních sítí už dnes. A pomalu se chystá na rok 2020, kdy přijde s vlastním systémem vyhodnocování tzv. velkých dat (viz Ztráta

soukromí), do nějž se budou muset všichni Číňané zapojit povinně.

Zásady slušného chování

Pomyslného velkého bratra chce Si Tin-pching na svůj lid nasadit zdánlivě ze správného důvodu: V Číně totiž neexistuje důvěryhodný systém, který

podle nějž by se občané mohli rozhodovat, komu svěřit své peníze a s kým spolupracovat.

Kontrola v tomto smyslu je sice ospravedlnitelná, nicméně Čína hodlá zajít mnohem dál: Sledování lidí spojené dřív výhradně s bezpečností posílí o „hodnotící složku“, a doslova tak bude

„ Pokud hodně hrajete hry, systém vás vyhodnotí jako lenocha. Kupujete-li často plenky, bude vás považovat za dobrého rodiče

by „hodnotil“ nejen obyvatele (například centrální registr dlužníků), ale ani firmy, řemeslníky a obecně poskytovatele služeb na základě spokojenosti zákazníků. **Není proto výjimkou, že se lidé nedrží smluv a obchody podléhají rozmarům jedné či druhé strany.** Kreditový model by takové chování měl trestat a zavést do společnosti měřítko,

tvářovat společnost na základě vlastních představ. Kladné body tedy sice občané získají například za včasné placení účtů či plnění závazků, ale hodnocení je čeká i za volnočasové aktivity a projevené názory.

Výchova nátlakem

„Pokud bude někdo trávět deset hodin denně hracími, systém ho vyhodnotí jako

víte, že?

Aplikace pro život

Čínská vláda vypsalá na dodání technologie potřebné ke sledování obyvatel výběrové řízení a mezi zapojené společnosti patří i Tencent. Jde o tvůrce nejrozšířenější čínské aplikace WeChat, která spojuje prvky Facebooku, Skypu, WhatsAppu či Instagramu. Kromě komunikace však slouží i k nakupování, převádění peněz nebo rezervování letenek. **V současnosti je na ni „závislých“ již 900 milionů Číňanů** – což předstává vynikající předpoklady ke kontrole obyvatelstva.

lenocha. Četné nákupy plenek z něj zase v očích programu udělají zodpovědného rodiče.“ vysvětluje Li Jiung, technologický ředitel čínské společnosti Sesame Credit. Na základě nakoupených potravin nebo času stráveného koníčkem se jedinec zkrátka zařadí do určité kategorie, jejíž prospěšnost bude vycházet ze sítě definovaných měřítek. **Čínská**

inzerce

Dáváme LESŮM
více prostoru

DOBA
DŘEVĚNÁ

Lesy chrání naše životy. Dávají nám vzduch a vodu. Ochlazují a zavlažují krajinu, pole... Jejich úkol je stále těžší. Proto o les pečujeme, aby lesů bylo více a měly sílu ochránit nás všechny. Navíc každý rok přibývá 2000 ha nového lesa. Vaši lesníci

www.doba-drevena.cz

✓ Příliš mnoho času stráveného hrami z vás v rámci čínského monitorování udělá lenocha, který si dobré skóre nezaslouží

vláda tak bude sledovat nejen to, jakým způsobem obyvatelé pracují, ale také jak žijí a tráví volný čas.

Do hodnocení člověka se promítanou rovněž jeho výroky na internetu a informace, které se rozhodne sdílet: Pokud bude šířit pozitivní energii a víru ve stranu i v budoucnost Číny, odrazí se to v jeho skóre kladně. V opačném případě však přijde o body, a nejspíš také o přátele. **Hodnocení bude totiž ovlivňovat i sociální skupina, kterou se daný jedinec obklopuje:** Pokud bude mít v přátelích někoho s nízkým skóre, potáhne ho „nevhodný“ kamarád bodově ke dnu. Nejenže se tak dotýká dočká státní výchovy, ale zároveň se jeho přátelé budou ozývat s prosbami,

aby nemluvil o kontroverzních tématech a choval se „slušně“ – jinak od něj raději dají virtuální ruce pryč.

Víc než zákon

Pokud se naplní nejčernější scénáře, dosáhne na Čiňany postih po zavedení systému prakticky odkudkoliv: Bezpečnostní kamery se kromě ulic a veřejných prostor nacházejí také v chrámech, takže si vláda udrží přehled o jejich návštěvnících. Pokud by pak v budoucnu označila například křesťanství za škodlivé, bude moci všem jeho vyznavačům snížit skóre. Záznam a trest však čeká i na studenty podvádějící u zkoušek či na kohokoliv, kdo přejde silnicí mimo přechod.

✓ Pokud monitorovací systém zjistí, že denně děláte něco pro své zdraví, odrazí se to ve vašem hodnocení pozitivně

Velký bratr hrou

Otázkou zůstává, proč se již v současnosti účastní testování nového systému miliony nadšených Čiňanů – a odpoví se nabízí hned několik. V první řadě jde o strach odmítnout: **Pokud by se občané sledování báli, znamenalo by to, že mají co skrývat, a automaticky by se mohli zařadit mezi nepohodlné.** Podstatnou roli hraje i touha být první mezi prvními, protože „dobrovolníky“ zřejmě čeká odměna v podobě náskoku a dalších výhod.

Systém pozorování a hodnocení zapadá zároveň do globálního trendu tzv. gamifikace, díky němuž si téměř všechny denní činnosti spojujeme s hrami na chytrých zařízeních – odměnu pak

Ztráta soukromí

Pokud jste aktivní na sociální síti – sdílíte fotky, klikáte na odkazy nebo píšete komentáře – , vytváříte tak data, která jsou přístupná majiteli vaší oblíbené služby. Ten na vás pak díky jejich analýze **může lépe zacílit reklamu, doporučit vám další přátele – nebo vás za extremistické názory nahlásit úřadům.** Má-li daná sociální síť desítky či stovky milionů uživatelů, produkuje tito lidé tzv. velká data (anglicky „big data“). Takový objem informací už nedokážou běžné programy zpracovat v rozumném čase, a k jejich analýze proto slouží speciální software: Díky němu pak společnosti získávají o svých uživatelských údajích, které mohou dále zpeněžit. ■

„ Za poslední čtyři roky monitorování sociálních sítí dostalo 6,15 milionu Čiňanů soudní zákaz cestovat letadlem

Ke špatně hodnoceným se nakonec otočí zády přátelé, a dost možná i rodina. Zaměstnavatelé o ně ztratí zájem, budou mít zákaz cestovat a jejich životní standard nejspíš klesne. Základní lidská práva přitom nebude nikdo respektovat: „*Authority si mohou dělat, co se jim zachce. V Číně je Komunistická strana víc než zákon a neexistuje nic, co by ji omezovalo,*“ vysvětluje **John Fitzgerald** ze Swinburne University of Technology v Melbourne.

získáváme i za chůzi, vynášení odpadků či dostatek vypitých tekutin. Pro starší generace zní sice kompletní gamifikace života děsivě, ale pro jedince odkojené internetem a sociálními sítěmi jde o samozřejmou součást jejich existence.

Padají první tresty

V neposlední řadě dává hodnocení lidem do rukou další nástroj, jak nad ostatní vyniknout. Vládní skóre znamená již nyní pro testované směrdatnou součást společenského statusu a chlubit

se dosaženými body na sociálních sítích představuje trend. Na Twitteru se v době vzniku těchto řádků předhánělo se svým hodnocením přes sto tisíc Číňanů.

Zatímco se však jedni chlubí, druzí už sčítají postihy: Za poslední čtyři roky monitorování sociálních sítí

si celkem 6,15 milionu lidí vyslechlo od Nejvyššího lidového soudu zákaz cestování letadlem, a dalších 1,65 milionu nesmí dokonce ani jezdit vlakem. *„Máme podepsáno memorandum se čtyřiceti čtyřmi ministerstvy a s jejich pomocí budeme diskreditované jedince omezovat na mnoha úrovních.“*

Společnost Tencent stojí za nejrozšířenější čínskou sociální aplikací WeChat – používá ji na 900 milionů lidí

chlubí se Meng Siang, hlava výkonné moci zmíněného soudu. Přestože tedy povinné zapojení do sítě přijde až v roce 2020, mění systém životy Číňanů již v testovací fázi. 100+1